Místo pro velkou rodinu

Kateřina Katovská

Podobně jako většina evropských zemí se i Česká republika potýká s nízkou porodností. Současná úroveň plodnosti podle Českého statistického úřadu nezajišťuje míru prosté reprodukce České republiky. V této souvislosti chce stát prostřednictvím projektu Národní koncepce podpory rodin s dětmi podporovat rodiny se specifickými potřebami, např. pěstounskou péči nebo rodiny s třemi a více dětmi a zajistit jim vzdělání i všestranný sociální vývoj.

Velká rodina

Velkou rodinou je myšlena rodina, která žije ve společné domácnosti v počtu pěti a více osob. Může se například jednat o pěstounské rodiny, národnostní menšiny jako romské rodiny nebo i početné křesťanské rodiny. Za velkou rodinu lze pokládat i bydlení dětí v SOS vesničkách. Statistiky uvádí, že v České republice má čtyři nebo více dětí téměř čtyři a půl procenta rodin. To není málo vzhledem k tomu, že se dnes ve městech navrhují byty pro maximálně čtyřčlenné rodiny.

Chráněné bydlení ve městě

Při studijní cestě do Nizozemska jsem narazila na pěkný příklad chráněného bydlení v centru Amsterdamu, který poukazuje na možnosti rodinného bydlení. Třebaže se jedná o příklad, který je velmi starý, zdá se mi jeho transformace pro současnost až překvapivě vhodná. Příklad amsterdamských chráněných dvorů, tzv. hofjes, což je vlastně soubor domů postavených kolem společného dvora uvnitř vnitrobloku, se skvěle hodí pro rodinné bydlení. Často mají tato místa jeden vstup a jsou propojena s veřejnou komunikací úzkou chodbou, kde jsou na konci dveře nebo brána, která se většinou na noc zamyká. Tyto dvory jsou idylická místa bez ruchu města, kde se zdá, jako by se zastavil čas.

Begijnhof

O tomto typu chráněného bydlení jsou dochované zmínky již od roku 1346 a jeho užití se nejvíce rozšířilo v 15. až 18. století. Možná je to jeden z důvodů, proč není tolik známý. Jedním z nejznámějších a nejstarších dochovaných hofjes je Begijnhof. Toto místo v centru Amsterdamu, které bylo původně určené pro

Příklady hofjes v centru Amsterdamu,
Foto: Kateřina Netopilová

bydlení zbožných osamělých nebo ovdovělých žen, je především místem klidu. Uzavřené dvory měly svá pravidla, která se dají vypozorovat ještě dnes: zákaz vstupu psům, zákaz jízdy na kole apod. Před rekonstrukcí z roku 1979 bylo v Begijnhofu 140 obytných jednotek, které byly převážně jednopokojové. Během rekonstrukce došlo ke zvětšování jednotek na vícepokojové a dnes je jich kolem 105.

O bydlení ve městě

Pokusím se dle dostupných informací dotknout nejrůznějších problémů bydlení v centru města, abych ukázala na výhody využití hofjes. Společnost se neustále mění a největší dopad na změnu požadavků na bydlení je zřejmě zvýšená mobilita. Dnes třeba nehraje roli, jak dlouho se dopravuji do zaměstnání nebo do školy, ale spíš jestli je to dostupné autem. Společnost si bohužel navykla pohybovat se po městě v soukromých dopravních prostředcích.

Má to dopad na společnost. Ta se rozdělila na mladé lidi, kteří nemají nebo nechtějí využívat auta. Žijí hektickým způsobem života a chtějí bydlet v centru města a mít vše po ruce. A naopak rodiny s dětmi se přesouvají na okraj měst a staví si tam vlastní rodinné domy a vozí děti do školy. Proč? Je to velmi složitá otázka a sama na ni odpověď těžko najdu, ale proč se o tom zmiňuji? Je nutné se tomuto trendu podvolovat a je opravdu tak nemožné najít způsob, jak společnost znovu promísit a umožnit rodinné bydlení v centru?

S velkou rodinou je to ovšem ještě složitější. Takto velká rodina má mnoho specifických požadavků, a to především na prostor. Není možné, aby žilo šest osob ve dvoupokojovém bytě, naopak je kladen důraz na prostorné místnosti, velké úložné prostory, více hygienických zařízení a v neposlední řadě se dotazované rodiny zmiňují, že je pro ně velmi důležitý i venkovní prostor jako dvorek nebo zahrádka.

Vnitrobloky

Využití prostoru uvnitř městských bloků pro klidné bydlení se mi zdá velmi dobré. Nejedná se sice o lákavý a velkolepý developerský projekt, ale ani si nemyslím, že je to nemožné. Například vnitřní dvory městských bloků v centru Brna jsou většinou dostatečně velké a povětšinou zanedbané a nevyužívané.

Begijnhof v centru Amsterdamu
Foto: Lukáš Moštěk

Letecký pohled na Begijnhof (Google 2012)

Srovnání velikosti
Zdroj: archiv autorky

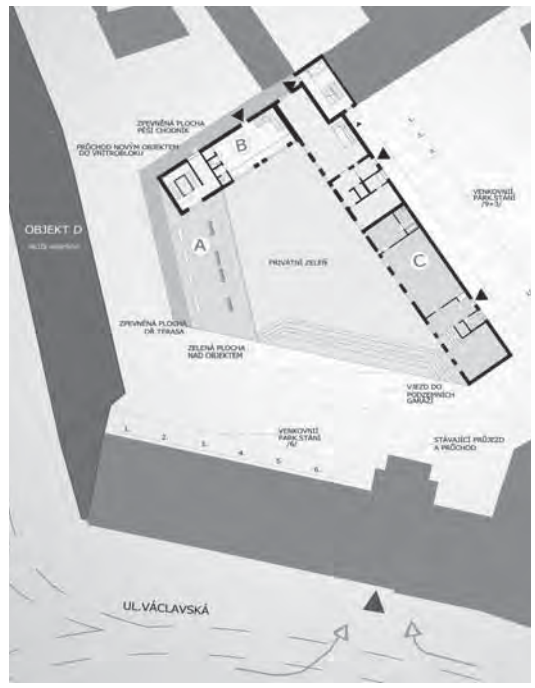

Příklad zastavění vnitrobloku na ulici Křížová, studentská práce, Veronika Havlátová, 2011
Zdroj: Archiv autorky

Naopak v případě zastavění jejich části a úpravy parkových ploch by se vytvořily příjemné a chráněné prostory pro děti nebo i seniory.

Znovu se vrátím k příkladu amsterdamského hofjes Begijnhof. Jeho plocha je asi 3 000 m^2 a ve srovnání s velikostí průměrného vnitrobloku v centru Brna je tato plocha asi třetinová. Pro představu - tento vnitřní dvůr by zabral menší plochu, než odpovídá polovině náměstí Svobody.

Na obrázku 7 je vidět, že prostor vnitrobloku za budovou České spořitelny na ulici Křížová je obdobně velký. Budovy v tomto případě mají funkci bydlení s vyvýšeným přízemím asi o půl patra a byty nemají přímý přístup na soukromou zahrádku. Tyto byty v přízemí nepatří vyhledávaným, bývají většinou levnější a to je další důvod, proč tyto byty zatraktivnit jejich rozšířením jak co do velikosti a počtu místností, tak i co se týče venkovního prostoru. Podobných příkladů je v centru města více než dost.

Závěr

Ačkoli jsem se zmínila jen okrajově o přednostech hofjes, myslím si, že je jasně vidět, jaký mají potenciál. Nejsou jen důmyslným využitím vnitřního dvora, ale i radikální myšlenkou pro chráněné rodinné bydlení ve městě. V mnohém může tento příklad změnit dosavadní pohled na utváření nových bytových jednotek, a přestože se zakládá na využití vnitrobloků, je přece jen něčím víc než pouhým zastavěním volného místa.

Autorka spracováva na FA VUT Brno dizertačnú prácu na tému: Velké byty pro velké rodiny.
Školiteľ: doc. Ing. arch. Dagmar Glosová, CSc.

VRÁNKOVÁ, Karolína. Sny o bydlení, Berlín 2010. ERA 21. 2010, 3, s. 16-21.

Plodnost a sňatečnost žen [online]. 1990 - 2001 [cit. 2011-03-11]. Míra prosté reprodukce, pořadí a počet dětí ženy. Dostupné z www: <czso.cz>.

Národní koncepce podpory rodin s dětmi [online]. 2011 [cit. 2012-01-13]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf

Velké byty pro velké rodiny, Sborník XV. vědecké konference doktorandů FA VUT, Brno, 2011, 135 s. ISBN 978-80-214-4266-5

KUČA, Karel. Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic, Praha: Baset, 2000. 644 s. ISBN 80-86223-11-6.